

**ХИБРИДНИ УРБАНИ БЛОК –
- КРАЈЊИ ИСХОД ПОПУЊАВАЊА И ДОГРАЂИВАЊА ГРАДА**
HYBRID URBAN BLOCK –
– THE END OUTCOME OF THE CITY'S FILLING AND EXTENSION

*Денис Амбруш¹
Иван Маровић^{1а}*

*Прегледни рад
DOI: 10.5937/UIB25216A*

АПСТРАКТ

Свеобухватна урбана регенерације, у граду Осијеку, простора љеваонице ОЛТ-а, увјетује трансформацију просторно, господарско, социјалних процеса уз стварање урбаног одрживог идентитета савременог планирања дијела града с примарно очуваном индустријском баштином. Унутар подручја обухвата укупне површине 9,4 ха важећим Генералним урбанистичким планом града Осијека планиране су различите намјене и кориштење површина: стамбена намјена - С у јужном дијелу, превладавајућа мјешовита намјена - М и површине инфраструктурних сустава - И. Урбанистички концепти градског подручја под радним називом ОЛТ, преиспитани су 2024. године од стручне јавности проведеним: урбанистичко-архитектонским натјечајем за одабир рјешења за израду урбанистичког плана уређења простора бивше љеваонице (ОЛТ) у Осијеку. Става смо да би оптимални развојни сценариј требао бити заснован на планиметрији утемељитељског града, као хијерархијским принципима урбанизма, коју карактеризира структурно градска улица и њена основна комуникацијска мрежа версус прокламираних дисперзираних слободностојећих зграда у зеленилу. Урбанистичким смјерницама потребно је квалитетније провести усклађивање с поставкама одрживих градова, као и одређење реалног потенцијала локације према еколошким, друштвеним и економским критеријима. Предложени хибридни урбани блок један је од модела планирања који може структурно ускладити (попунити и доградити) вањске и унутарње поставке одрживог градског предјела.

Кључне ријечи: *урбана регенерација, хибридни урбани блок, Осијек, ОЛТ*

---

¹Свеучилиште у Ријечи, Грађевински факултет; 1_ Доцент др сц; дипл.инж.арх; e-mail: denis.ambrus@gradri.uniri.hr; ORCID: 0000-0002-8721-3783, 1a_ Изв. проф. др сц; дипл.инж.грађ; ORCID: 0000-0003-1524-0333

ABSTRACT

The comprehensive urban regeneration, in the City of Osijek, of the area of the OLT foundry, requires the transformation of spatial, economic, and social processes while creating an urban sustainable identity of modern planning of a part of the city with primarily preserved industrial heritage. Within the area, which covers a total area of 9.4 ha, the current General Urban Plan of the City of Osijek plans various purposes and uses of surfaces: residential use - S in the southern part, prevailing mixed use - M and areas of infrastructure systems - I. Urban concepts of the city area under the working name OLT, were reviewed in 2024 by the professional public through an urban planning and architectural competition for the selection of solutions for the development of an urban development plan for the area of the former foundry (OLT) in Osijek. We believe that the optimal development scenario should be based on the planimetry of the founding city, as hierarchical principles of urbanism, which structurally characterizes the city street and its basic communication network versus proclaimed dispersed free-standing buildings in greenery. Urban planning guidelines need to be better aligned with the principles of sustainable cities, as well as determine the real potential of the location according to ecological, social and economic criteria. The proposed hybrid urban block is one of the planning models that can structurally align (complete and expand) the external and internal principles of a sustainable urban area.

Keywords: *urban regeneration, hybrid urban block, Osijek, OLT*

UVOD - OPIS KONCEPTA I URBANISTIČKOG RJEŠENJA

Sveobuhvatna urbana regeneracije prostora bivše ljevaonice OLT-a, uvjetuje transformaciju prostorno, gospodarsko, socijalnih procesa uz stvaranje novog urbanog održivog identiteta novog planiranja dijela grada s primarno očuvanom industrijskom baštinom. Urbanistički koncepti gradskoga područja pod radnim nazivom OLT, preispitani su 2024. godine od stručne javnosti provedenim: urbanističko-arhitektonskim natječajem (**U cilju dobivanja što kvalitetnijih rješenja za uređenje pojedinih značajnih gradskih prostora, njihovo oblikovanje i oblikovanje pojedinih građevina mogu se raspisivati urbanističko-arhitektonski natječaji [4]*) za odabir rješenja za izradu urbanističkog plana uređenja prostora bivše ljevaonice (OLT) u Osijeku. (**Za stručna rješenja pojedinih urbanističkih planova uređenja može se izraditi više varijantnih rješenja koja može izraditi jedan ili više izrađivača. To je obvezno za UPU-a bivše ljevaonice i UPU-a bivše "Tvornice žigica". To se može organizirati i provedbom javnog natječaja čija provedba će se propisati odlukom Gradskog vijeća. [4]*) Početnim smjernicama odredilo se usklađivanje s postavkama zelenih i održivih gradova, kao i u prepoznavanju vrijednosti i potencijala lokacije prema ekološkim, društvenim i ekonomskim kriterijima.

Ovo je rezultiralo planiranjem hibridnoga bloka koji svojom postavkom usklađuje vanjske i unutarnje postavke održivoga i otpornoga gradskoga predjela uz poštivanje zatečenoga okružja. Unutar područja obuhvata ukupne površine cca 9,4 ha Generalnim urbanističkim planom grada Osijeka planirane su tri namjene: stambena namjena S u južnom dijelu, prevladavajuća mješovita namjena M i površine infrastrukturnih sustava I. Urbanistički koncept gradskoga područja pod radnim nazivom OLT, zasnovan je na planimetriji utemeljiteljskoga grada kao hijerarhijskim principima urbanizma koju karakterizira strukturno gradska ulica, kao i njena osnovna komunikacijska mreža. Upravo javna komunikacijska funkcija (pješačko, biciklistička, kolna s prometom u mirovanju i javnim gradskim prometom), osnovni je konstrukt urbanističkoga idejnoga koncepta. Tradicijski je oslonjen na inpute iz prošlosti urbanizma Osijeka s varijacijama urbane matrice kroz vrijeme. Zamijećena materijalizacija kao forma grada interpretirana je u svim gradskim četvrtima, a dominantno u gradskim četvrtima: Tvrdi, Gornjem, Donjem i Novom gradu. Dva osnovna urbanistička pravca, ujedno antički kardo i dekuman sadržani su u reinterpretaciji predstavljenim ovim konceptom.

„Prvim korakom planerskoga postupka urbanist se pita: „Koji su ključni razvojni čimbenici grada, sada i u budućnosti“? U postupku sinteze mora im dati prednost. Analizirajući razdoblje planiranja i izgradnje Osijeka, nemoguće je izostaviti analizu vremena koje mu je prethodilo. Razdoblje društvenih i gospodarskih promjena, vrijeme industrijalizacije, povijesni je okvir nastanka modernoga europskog grada.“(Ambruš) [1] Čitljivost i preglednost unutar konteksta tradicijske urbane matrice, koja izostaje na obodima granice obuhvata radi raslojenih funkcionalnih shema poslužila je kao idejna misao ispunjavanja zadatka prostorne integracije. U neposrednom okružju izraženi visinski gabariti podržani tehničko-tehnoškim rješenjima stanogradnje iz prošloga stoljeća, nadopunjuju se novom interpretiranom urbanom formom u planerskom cilju da je hibridni gradski blok (veći s nizom manjih) novi korak integriranoga urbaniteta. Postojeći tradicijski objekti uz koridor Ulice kralja Petra Svačića ujedno su u funkciji stoljetne baštine grada unutar industrijskoga karaktera, gospodarskih aktivnosti i radničkih kuća. Takav karakteristični smještaj kuća za radnike uz Vukovarsku cestu koja ima svoj kontinuitet prema sjeveru sve do križanja s Ulicom kneza Trpimira, prouzrokovao je prekid kontinuiteta tradicionalne forme urbanoga bloka na potezu od Istarske ulice sve do Ulice Josipa Huttlera na istoku, što čini ujedno i širi obuhvat sagledanoga teritorija. Neizostavni je i prikaz odnosa prema sjevernom prospektu i novoj komunalnoj luci s promenadom uz rijeku Dravu, taj potez koji povezuje i rasterećuje prometno i rekreacijski Ulica cara Hadrijana, a jednim dijelom i Vukovarsku cestu na jugu oblikovno i funkcionalno pozicioniran je u skladu s cjelokupnim promišljanjem radnoga koncepta OLT-a pod nazivom: priroda u gradu.

Integrirajući prirodni fenomen riječnoga priobalnoga dijela u odnosu na nove dijelove grada prožima se i standardizira unutar sveobuhvatnoga koncepta na primjeru OLT-a i njegovog hibridnog urbanoga bloka.

OPIS PROMETNOG RJEŠENJA

„Problemi urbanističkoga planiranja Osijeka nastavljaju se rješavati intenzivnije i neposredno po završetku Drugoga svjetskog rata. Događaj od posebna značaja zbio se 1948. g. kada je u okviru rada na izradi direktivne regulacijske skice za grad Osijek izrađena osnova za centralni dio grada čiji su autori Seissel i Halilibrahimov (1948: 60). Tim je radom (Sl. 1) predviđeno pomicanje željezničke pruge koja danas prolazi ovim dijelom i rastavlja Gornji grad i Tvrđu od Donjega grada. Izgradnjom ovako dobivene površine spojila bi se oba dijela grada. Taj teren leži centralno u odnosu na cijelu gradsku površinu i podesniji je za izgradnju objekata kojima će se odvijati društveni život grada. Sjeverni dio toga kompleksa, koji leži uz rijeku Dravu, predviđen je stoga za izgradnju javnih građevina. Glavni plastični akcent cijeloga predjela čine javni objekti sjevernoga dijela. Prostranim terasama oko tih zgrada i parkovnim grupama povezuje se ovdje grad s rijekom Dravom. U planu iz 1948. g. naglašena je ideja zaokruživanja centralnoga prostora grada sa širenjem na lijevu obalu Drave.“(Ambruš) [2] Konceptom fleksibilnoga oblikovanja i sadržaja te zaštitom vrijednih vizura je ispunjen cilj integriranje prostora bivše ljevaonice OLT-a u kontaktno područje obuhvata – povezivanjem u prometnu mrežu s naglaskom na pješački i biciklistički promet. Posebice je razmotreno i planirano s kompleksom Sveučilišnog kampusa, prostorom Vijenca Ivana Meštrovića i promenadom uz rijeku Dravu.(Sl. 2) Kolni promet, riješen je transversalnim postojećim uličnim koridorom Ulice kneza Petra Svačića s tri raskrižja od kojega su dva zadržana na potezima povijesnih osovina iz smjera istoka, sadašnjega Sveučilišnog kampusa, ujedno poštujući neposrednu i dijelom oformljenu urbanu matricu. „Nakon propasti rimskog carstva prostor antičke Murse nastavio je gotovo neprekinuti života na položaju bivše ljevaonice OLT i zapadnije, na prostoru današnjeg Vijenca Ivana Meštrovića, formira se najvjerojatnije manje srednjovjekovno naselje koje egzistira na rubnim dijelovima antičke Murse.“ [5] Novim trasiranjem uličnih koridora, ukupno 3 u pravcu istok - zapad osim prvenstvene regulacije javnih površina, moguća je integracija i s pojedinim dijelovima, ispod željezničke pruge s planiranim novo uspostavljenim osima integriranoga prometa. Planirano je da naj-sjeverniji prolaz i prometna kopča bude u prvoj etapi implementacije planskih mjera ujedno i kolni, uz nužnu rekonstrukciju prometne mreže na Vijencu Ivana Meštrovića. Unutar cjelokupne prometne mreže koja poprima preformulirani ortogonalni raster dopušten je, većim dijelom, promet u mirovanju, bočno i uzdužno uz kolnik. Na taj način ulica sa zelenim strukturama i potezima drvoreda poprima puni karakter integracije

cjelokupnih socijalnih komponenti gradske četvrti kako u funkciji lokalnih novih stanovnika, kao i u smislu centralnih novo planiranih društvenih sadržaja.

Promet u mirovanju

Promet u mirovanju sa svojim obodnim uličnim parkiranjem unutar zaštitnoga zelenila - drvoreda osigurava na razini partera ukupno 250 PM. Radi potrebe korištenja sportskoga inkubatora s olimpijskim bazenom na razini -1 planirana je, s istim kapacitetom od 250 PGM, integrirana podzemna garaža u funkciji javnosti s nadzemnom izgradnjom bazensko – dvoranskoga kompleksa unutar sportsko – rekreacijske namjene s gradnjom. Predviđa se etapna realizacije planiranih parkirališno - garažnih mjesta unutar obuhvata. Tek nakon izrade Konzervatorskih elaborata za arheološki lokalitet i njihovih smjernica moguće je sagledati planiranje i podzemne etaže na razini -1 s dodatnim kapacitetom ispod stambene namjene od mogućih 2 x 200 PGM.

Željeznički promet

Postojeći koridor željezničke pruge Beli Manastir–Osijek (M 301) preko Dravskog mosta je zadržan kao zapadna granica obuhvata prema Vijencu Ivana Meštrovića sve dok se korištenje odvija na istoj, pod pretpostavkom realizacije novoga TEN-T koridora i transponiranja postojećega van gradske urbane strukture Osijeka. Postojeći željeznička stanica unutar sjever- zapadne uzvisine u kontaktnom području pješaka i bicikliste, iz pravca Ulice cara Hadrijana, ostaje do daljnjega u izvornoj namjeni s mogućnosti dopunskih gospodarskih namjena poput ugostiteljsko – turističke. Jednako tako i postojeći objekti uz Vukovarsku cestu na jugozapadnom dijelu ostaju u primarnoj funkciji željeznice.

Pješački promet

Koncipiran je kao mreža pješačkih komunikacija na javnim površinama s mogućnosti pristupa svim planiranim novim namjenama površina (javne i društvene, gospodarske, stambene, sportsko – rekreacijske namjene-sport s gradnjom i javnih zelenih površina). Ujedno je cjelokupni koncept zasnovan na Pravilniku o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti, kako bi svi sadržaji bili jednako dostupni svim korisnicima.

Biciklistički promet

Osnovni postojeći biciklistički tranzit odvija se izmjenično u oba smjera paralelno s tokom rijeke Drave u pravcu istok zapad, na longitudinalnom pravcu, u trasama: promenada, Ulica cara Hadrijana i Vukovarska cesta, dodatno je umrežen poprječan dijagonalni pravac sjever - jug s trasom biciklističke staze koja povezuje i skraćuje putovanje između postojećih uličnih koridora. Na taj način je proširena trenutno izgrađena biciklistička mreža planiranim dijagonalnim pravcem uz željezničku prugu s planiranim odvojcima u smjeru zapada i Vijencu Ivana Meštrovića, te Sveučilišnom

kampusu prema istoku planiranjem osnovnih pravaca unutar uličnih novih koridora i predložene matrice. Glavno parkiranje bicikala predviđeno uz Ulicu kneza Petra Svačića na sjeveru kod sportsko rekreacijske namjene s gradnjom, bazensko dvoranskoga kompleksa s mogućnosti izgradnje solarne punionice električnih vozila, jednako tako i na drugoj lokaciji uz javnu i društvenu namjenu saniranih i revitaliziranih povijesnih industr objekata OLT-a, Osječke ljevaonice željeza i tvornice strojeva.

OPIS PREDLOŽENIH SADRŽAJA, PROGRAMA IZGRADNJE I FAZA REALIZACIJE

Predloženim urbanističkim rješenjem OLT-a, uzeto je u obzir, funkcionalno - estetsko zatečeno stanje kompozicije volumena industrijskoga nasljeđa kao modela forme koja se nadograđuje i dopunjuje novim volumenima i funkcijama. Citiranje naslijeđene dominantne forme planirano je na sjevernome dijelu obuhvata, što je ujedno i koncept nadogradnje usklađenoga interpretiranja postojećih, dijelom zatečenih industrijskih objekata. „Potrebno je zadržati istočnu vizuru OLT-a, koju čine: upravna zgrada, pisarnica te ljevaonica s tokarijom i izložbenom dvoranom.“ [5] Takvom urbanističkom postavkom dva sadržaja centralnih gradskih funkcija, u funkciji javnosti, (prvi javne i društvena namjena – kultura i tehnološki park i drugi sportsko – rekreacijske namjene - sportski inkubator s olimpijskim bazenom) kompozicijski tvore inicijalne pretpostavke za daljnje integriranje, hibridnoga bloka. Koji s dva manja konceptualna bloka, stambene namjene, sadrže: dvojaki karakter jedinstvene zatvorenosti i nadogradnje kroz korake nadopunjavanja svojim ujedinjenjem. U južnome dijelu obuhvata pretežna zatečena stambena izgradnja kao i javna društvena izgradnja, ujedinjuje se uslijed rušenja zidova između parcela i povezuje u jedinstvenu cjelinu idejom, adicije uličnoga poteza, istih karakteristika slobodnostojeće zgrade u zelenilu. Na mikrorazini unutar planirane urbane matrice, uspostavlja se niz javnih i polu javnih sadržaja poput trgova, za okupljanje i čekanje, s komunalnom opremom. Uz javni prostor nadopuna su gospodarski-trgovački kompleksi, ugostiteljsko turističke i poslovne namjene u nižim aneksima zgrada katnosti P+1. Planirano je da oni na svojim ravnim zelenim krovovima osiguravaju dodatne sadržaje poput: vrtova, dječjih igrališta i ostalih polivalentnih slobodnih aktivnosti. Osiguranim korištenjem cjelodnevnih aktivnosti unutar planiranih sadržaja uspostavljen je doprinos planiranju i međuodnosu predloženih sadržaja različitih namjena. Provedivost programa izgradnje prvenstveno poštuje realnost investicijskoga ciklusa usklađenu sa zatečenim korištenjem područja obuhvata teritorija kroz njenu povijesnu konotaciju. „Neprijemljive intervencije u urbanu strukturu prijete dezintegracijom grada. To je ozbiljna opomena koja nas upućuje na to da svakoj intervenciji pažljivo pristupamo vodeći računa o očuvanju urbanog identiteta, kontinuiteta urbane forme i uvažavanju urbanog

konteksta. Pri tome ne treba zaboraviti na neke očigledne vrline tradicionalnog grada koje stvaraju uvjete za čitljivu strukturu i ne treba zaboraviti da upravo u doživljaju koje oblikovano prazno (javni otvoreni prostor) dobiva oblikovanjem punog (zgrade) jest smisao arhitektonskog prostora."(Ambruš, Dusparić) [3] Radi toga su svi predloženi sadržaji i kapaciteti programski elastični u prostornoj dogradnji poštujući etapnost implementacije plana. Planira se provoditi u više faza projektiranja i izgradnje: Prva etapa realizacije projekta odnosi se na sanaciju industrijskog nasljeđa i njenu revitalizaciju, dok druga etapa provedbe plana odnosi se na stanogradnju max. katnosti P+6 za cca 1600 stanovnika, odnosno od oko 380 stanova.

OPIS PRIMJENE NAČELA ODRŽIVOSTI, INOVATIVNIH I FLEKSIBILNIH RJEŠENJA

Sam karakter ulice i javnoga prostora ujedno u sebi sadrži i funkciju održivosti i elastičnosti javne dostupnosti i funkcije u svakodnevnom vremenu korištenja. Primjena načela mogućnosti zamjene starih postojećih objekata, radi dotrajalosti, na jugu uz Vukovarsku cestu, novim zgradama istih gabarita karakterizira ovaj koncept. Uz to naglašen je jednostavan i brzi pristup svim planiranim sadržajima, s logikom disperzije javnosti od uličnoga sjeveroistočnoga i jugoistočnoga glavnog koridora postojećih glavnih ulica i smirenijim manje frekventnim stambenim sadržajima u unutrašnjosti predviđenoga zahvata. Inovativnost je vidljiva kroz integraciju graditeljske industrijske baštine ljevaonice u funkciji jedinstvene forme od koje se pošlo ka zaokruženju cjelovitosti urbanističke forme, jednako kroz horizontalnu integraciju susjednih zatečenih uličnih poteza i koridora promovira se kontekstualnost i jedinstvenost gradske dostupnosti u funkciji javnosti s uspostavljanjem nove mreže javnih gradskih površina. One ujedno preuzimaju i zaštitni karakter sredine i zaštite prirode s integriranim potezima drvoreda, zaštitnoga zelenila i krajobraznoga uređenja novih pet parkova, različitih tematskih karaktera. U vertikalnom smislu inovativnost je vidljiva kroz korištenje zelenih krovova kao moguće ekstenzije zatvorenih sadržaja, u novu funkcionalno organizacijsku matricu, polujavnih prostora unutar stambene namjene, s čime se prostorni koncept unutrašnjosti bloka i polujavnoga prostora zamjenjuje u tehnološko zelene tranzicijske partije koje u svojoj ritmizaciji usklađuju i objedinjuju javne ulične režime kretanja i vertikalne komunikacije. Ovim urbanističkim konceptom planira se i poboljšanje ekosistema uz uključivo poboljšanje vizualne devalvacije i sanacije reljefa, počevši od nasipa prema pruži Beli Manastir - Osijek s novim zaštitnim zelenim strukturama, do zadržanih saniranih zgrada prenamijenjenih u sklopu javnog utilitarnog mrežnoga horizontalno – vertikalnoga perivoja, kao integralnog karaktera hibridnoga bloka.

OPIS ODNOSA PREMA POVIJESNOM NASLJEĐU I MEMORIJI PROSTORA

Odnos prema povijesnom nasljeđu uvažava postojeće vrijedne strukture „in situ“ a ulazi s novim elementima, volumenima i korpusima koji su svojim oblikovanjem i rasporedom uvjetovani planiranim položajem i veličinom zadanoga obuhvata. „Osnovna označiteljska opozicija na tome primjeru stvara se između industrijskih okomica pored rijeke Drave kod HEP – Toplane i luke Tranzit, koji prodiru u zaobalno područje industrijskoga kompleksa OLT-a (poput zarivena klina – neprimjerenoga stanja u prostoru) i okomica sveučilišnoga kampusa te stambenoga naselja (Vijenac Ivana Meštrovića) iz 60-ih godina 20. stoljeća. Upravo to područje bit će ključno za razvoj i planiranje cjelovitoga grada u 21. stoljeću. Jer takvo industrijsko samooznačavanje nije prisutno tamo gdje je urbani subjekt održao kontinuitet (Tvrđa i Gornji grad) uz povećanu svijest o urbanome, javno dostupnome i uređenom riječnome priobalju.“(Ambruš) [2] Popunjavanje i dopunjavanje glavnoga akcenta kao povijesne strukture, vrši se na način da se pomoću novih struktura usmjerava popuna prostora, koje i dalje daju primat postojećim strukturama. U novim pridodanim strukturama značajnu ulogu javnoga otvorenoga prostora nalaze: ulice, trgovi, pjace, parkovi, vrtovi i zaštitno zelenilo. Kod javnih sadržaja orijentacijski je postavljeno za komunikacijsku ujedno žarišnu točku, kompleks povijesnih industrijskih objekata OLT-a predviđene javne i društvene namjene – kulture na planirani način u kojemu se novi dio grada oživljuje putem ekstenzije Sveučilišnoga kampusa i Tvrđe kao baze poželjnih korisnika. „Što se više približavamo današnjem vremenu, za razliku od ranijih urbanističkih rješenja, recentni su radovi fragmentirani sa suženim granicama obuhvata i područjem teritorija ne sagledavajući kontekst i kontinuitet urbanističkoga uređenja povijesnoga centra i riječnoga priobalja. Trendovi suvremenoga urbanističkog razmišljanja u postindustrijskome gradu uglavnom se ograničavaju na pojedine parcele.“(Ambruš) [2]

Memoriranje prostora moguće je slojevito preko arheološkoga tematskoga parka na otvorenom u dijelu javnoga prostora – trga pozicioniranoga sjeverno od zadržanih industrijskih objekata OLT-a. Jednako tako artefakti preostali kao slobodnostojeće zgrade uprave i pisarnice prostorno vremenski koegzistiraju na dijelu jugoistočnoga položaja objekata za primjenu metode sanacije i revitalizacije iz izvorne industrijske namjene u moguće javne i društvene namjene s aneksom. Po sličnom principu planirana je rekonstrukcija i revitalizacija sjevernoga zelenoga parkovnog pojasa s denivelacijama, padinama i terasama terena s dva postojeća objekta u zelenilu gospodarske namjene kao zatečene memorije prostora paviljonske izgradnje. Punom razumijevanju cjelovitog urbanističko-arhitektonskog rješenja i sastavnih pojedinačnih elemenata pridonosi program izgradnje. Njega karakterizira primjerenost heterogene namjene

uvjetovanih središnjim gradskim prostorom cjelovitoga Osijeka. Na razlomu i spoju a ujedno između: povijesnih - antičkih; prirodnih - otvoreni riječni tok; antropogenih - izgrađenih gradskih struktura; različitih stilskih odrednica od baroka, preko secesije do internacionalnoga stila i neoizama, pa sve do postindustrijskoga grada u dijelu središta akceptiranog kao novi model urbaniteta okupljanja, udruživanja i implozije urbanih javnih prostora. Faze realizacije, prvobitno se svode na sanaciju i revitalizaciju industrijskoga nasljeđa i oblikovanje sportskoga inkubatora s olimpijskim bazenom. Paralelna prva faza je i renaturalizacija unutar cjelovitoga obuhvata s izgradnjom javne prometne mreže, javnih otvorenih prostora i koridora i sadnjom zelenih struktura. Nakon što se omoguće javni koridori, cjelovitih subobuhvata unutar dva središnja bloka pretežne stambene namjene, moguće je daljnja sukcesivna izgradnja istih s primjenom održivih rješenja.

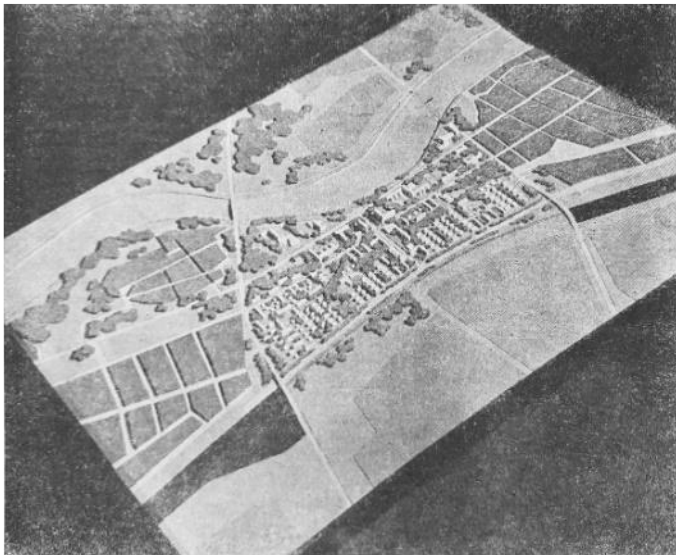
ZAKLJUČAK

Potrebno je u buduće za pronalaženje kvalitetnijih sveobuhvatnih kompleksnih urbanističkih rješenja uspostaviti odgovarajuće digitalizirane baza podataka (degradiranih i neizgrađenih područja) u kojima je moguće provesti plansko urbanističko prestrukturiranje. Tradicionalni urbani faktori dobar su alat i za današnje urbane planere. U prethodnom sustavu urbanističkog uređenja postojali su standardi planiranja koji podržavaju planersku praksu kvalitetnog susjedstva unutar mreže urbane zajednice. Navedene standarde moguće je i dalje nadograđivati i razvijati kako bi isti bili uključiviu nove planerske prakse. Planirano urbanističko-arhitektonsko rješenje prostora bivše ljevaonice (OLT) u Osijeku je u skladu s osnovnim postavkama inicijative Novi europski Bauhaus. Konkretno idejno urbanističko rješenje implementira pojavnost hibridnoga bloka i otvorenoga javnog prostora kao ključni karakter održivosti, kritičke estetike i uvažavanja različitosti, svakodnevnih i povremenih korisnika, svih dobnih skupina.

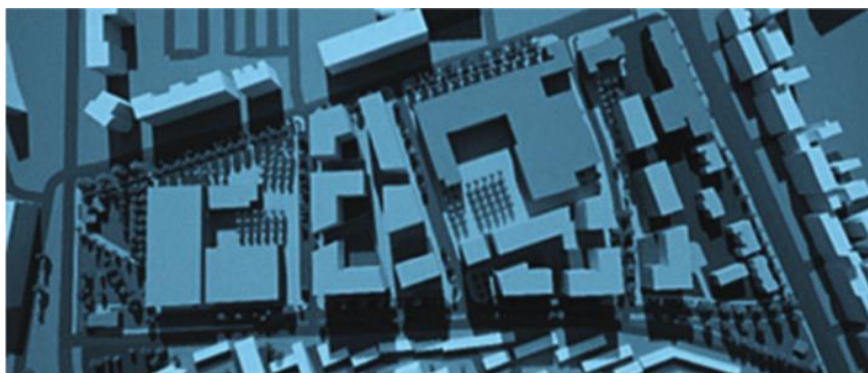
Literatura

- 1.Ambruš, D., 2020. Mehanički grad. 1. izd. ed. Beograd: STRAND - Asocijacija za razvoj održive urbane zajednice. str. 67
- 2.Ambruš, D., 2021. Postindustrijski gradovi. 1. Izd. Ed. Beograd: STRAND – Asocijacija za razvoj održive urbane zajednice. Str. 184, 246, 247
- 3.Ambruš, D., Dusparić, V., 2022. Vraćanje grada. 1. elektronsko izd. ed. Beograd: STRAND - Asocijacija za razvoj održive urbane zajednice. str. 37
- 4.Generalni urbanistički plan grada Osijeka – Odredbe za provedbu (pročišćeni tekst) (Službeni glasnik Grada Osijeka br. 6A 2018) <https://bit.ly/3QZJJLC>
- 5.Konzervatorske smjernice za urbanističko-arhitektonski natječaj za izradu idejnog rješenja urbane preobrazbe prostora bivše ljevaonice u Osijeku (OLT). Uprava za zaštitu kulturne baštine: Konzervatorski odjel u Osijeku, 2023.

6. Seissel, J., Halilibrahimov, A. 1949. Osijek – regulaciona osnova novog centralnog dijela grada, Urbanistički institut Hrvatske, Arhitektura, 18-22, Savez društva inženjera i tehničara FNRJ, Zagreb, str.61
7. Ambruš, D., Bilić, B. Urban planning and architectural competition for the development of the Urban Plan for the area of the former foundry (OLT) in Osijek. INTERNATIONAL Multimedia Event On Architecture (12 ; 2024 ; Beograd) On architecture – Shaping the city through architecture : exhibition book / [editor R. Bogdanović]. - Belgrade : STRAND -Sustainable Urban Society Association, str.9 (<https://www.strand.rs/2024-exhibition-book>)

Slika 1: *Grad Osijek – prikaz modela regulacije centralnog dijela grada. 1948. god. Seissel, J.; Halilibrahimov, A. [6]*

Slika 2: *Ambruš, D., Bilić, B. – Urban planning and architectural competition for the development of the Urban Plan for the area of the former foundry (OLT) in Osijek [7]*